

Horecký zpravodaj

Prosinec 2003

Číslo 12. (3/2003)

Vážení spoluobčané,

dostává se vám do rukou letošní třetí - vánoční - vydání Horeckého zpravodaje. Z důvodu malého počtu příspěvků jsme se rozhodli vydávání omezit na tři čísla ročně. Je třeba poděkovat panu Janu Morávkovi, panu Václavu Müllerovi, paní Marii Procházkové, panu Milanu Novotnému a všem ostatním, kteří kdy přispěli svým článkem do zpravodaje a své vzpomínky či poznatky nabídli všem, kteří jej četli.

Při této příležitosti vám všem jménem obecního zastupitelstva i jménem svým přeji pohodové, klidné vánoce, zdraví a spokojenost v novém roce.

Josef Pechanec

Pozvánka do hájenky v sobotu 27. 12. v 15⁰⁰ hod.

Stalo se již tradicí, že v době vánočních svátků vás všechny zveme do hájenky na odpolední posezení s kulturním programem, který si připravily horecké děti. Na toto posezení jsou zváni **všichni** bez rozdílu. Rádi vás pohostíme a děti budou mít radost, když se na ně přijde podívat i někdo jiný než jen rodinní příslušníci.

ČČK, SDH Horky, horecké děti

Oznámení o změně poplatků

Změna poplatků pro občany, schválená zastupitelstvem obce dne 1. 12. 2003: Poplatek z jednoho psa a každého dalšího od roku 2004 činí 80 Kč. Poplatek za odvoz TKO (popelnic) je rovněž zvýšen, a to podle kalkulace firmy LIKO, na 350 Kč za osobu. LIKO účtuje 420 Kč za osobu, obec doplácí z obecního rozpočtu 70 Kč na občana, což činí celkem za obec 9000 Kč.

Josef Pechanec

SPOLEČENSKÁ KRONIKA

V roce 2003 se narodily našim občankám dvě holčičky, tři mladí lidé se přistěhovali za svými partnery, z toho byla jedna žena. Počet uzavřených sňatků byl dva. Zemřel jeden náš spoluobčan.

V naší obci je přihlášeno ke konci roku k trvalému pobytu 113 obyvatel. Z nich je 20 dětí do 15 let (z toho dětí do 10 let je 12). Žen nad 15 let bylo 48 a jejich průměrný věk byl 54 roky, mužů nad 15 let bylo 45, jejich průměrný věk byl 47 let. Průměrný věk horeckých občanů včetně dětí je 43 let. Před 10 lety byla obec Horky mezi obcemi svitavského okresu na čtvrtém místě od konce s nejvyšším průměrným věkem obyvatel. Teď se to podstatně zlepšilo, mladí lidé zůstávají bydlet na Horkách a nestěhují se pryč a také se i přistěhovali mladí lidé.

V tomto roce oslavili životní jubileum naši spoluobčané:

60 let	Petr Procházka Josef Rovenský Marie Procházková
70 let	Karel Škraňka
75 let	Josef Němec Josef Souček Jaroslav Kopecký Ladislav Eliáš Josef Šilar Vlasta Bečičková
80 let	Marie Eliášová

Životní jubileum 75 let oslaví ještě před koncem roku paní Marie Dlouhá. Všem ještě znovu gratulujeme a přejeme hlavně zdraví.

Jana Hurytová

P o d ě k o v á n í

Chtěl bych poděkovat všem, kteří se podíleli na organizování posvícení v hájence, mikulášské nadílce i partě hasičů, kteří provozovali do pozdního podzimu hájovnu, i všem ženám, které v září nezapomenutelným způsobem připravily dětem pohádkový dětský den. Věřím, že i v novém roce 2004 budou podobné akce v obci organizovány a že se zapojí více lidí.

Josef Pechanec

U P O Z O R N Ě N Í H A S I Č Ů

V případě zjištění požáru je každý občan ze zákona povinen neprodleně toto ohlásit na ohlašovně požárů nebo na telefonním čísle **150**. V obcích jako jsou Horky nelze držet výjezdu schopné družstvo hasičů, a proto je v obci hasičská hlídka, jejímž úkolem je požárům předcházet. Hasení převzali profesionálně schopní zasahovat na Horkách během 15 - 20 minut. K těmto opatřením byly obce donuceny podmínkami pro jednotku hasičů - např. vybavení hasičů (dýchací přístroje apod.), schopnost výjezdu do 10 minut v kteroukoliv dobu, pojištění hasičů, preventivní zdravotní prohlídky, školení a další. Proto na jednotky sboru dobrovolných hasičů zbývá prevence, v nejhorším případě hlídání uhašených ložisek a likvidace požářiště. V dnešní době mobilních telefonů a pevných telefonních linek je nejučinnější a nejrychlejší pomocí při požáru použití telefonního čísla **150**.

SDH Horky, starosta obce

Plynofikace obce

V září se podařilo uzavřít všechny chybějící doklady k zaslání žádosti na ministerstvo životního prostředí o dotaci na výstavbu plynovodu a rozvodů v obcích Horky, Netřeby, Bohuňovice. Zasedání komise, která rozhoduje o přidělení dotace ve výši 3,5 mil. korun, se posunulo až do poloviny prosince. Peníze však dostalo pouze několik obcí, které již žádaly několikrát. Ostatní žadatelé budou řešeni až v jarním termínu při zasedání fondu životního prostředí. Stále věříme, že i na nás nějaká koruna zbyde a že se nám podaří do obcí plyn přivést.

starostové obcí Horky, Bohuňovice, České Heřmanice

PLAVENÍ KONÍ

Václav Müller

V zrcadlech horeckých rybníků se shlíželo nebe, jehož sytá modř byla jen tu a tam zvýrazněna kontrastem mráček roztodivných tvarů. Bylo téměř bezvětří, a tak hladinu Švábu čeřily jen drobné vlnky. Dnes už asi nikdo neví, kdo krásnému rybníku dal tak podivné jméno. Nejmenší, Heřmánek, kam jsme se chodívali navečer koupat, má půvab i ve svém voňavém jméně. Třetí z nich - Velkonetřebský - rozprostírající svou hladinu v mělkém údolí pod oborou a

sahající až ke zmíněné vsi, je prostě velký. Všechny tři svazuje svou stříbrnou stuhou uzounký potůček.

Bylo letní předpolední, čas plavení našich koní. Obě klisny měly koupel ve Švábu asi rády. Sotva udělaly několik kroků od břehu, s rozkoší vodu rozstříkly předními nohama, pak sklonily hlavy a lačnými doušky vody upily. Přístup do rybníka od Mikuleckého louky nebyl tehdy zarostlý rákosím, rybníční dno spíše oblázkovité, nebahnité, klesalo na hlubinu jen pozvolna. Proto se mohli koně brodit i několik desítek metrů od břehu. Stávalo se, že si někdy dokonce klekli a položili se i se svým jezdcem do vody na bok.

Na Žanku, klisnu s nádhernou sametovou temně hnědou srstí se vyhouplul zkušený jezdec Vašek Jandík. Přímo na její kulatý hřbet. Žanka, sotva odvázána od žlabu, spokojeně zaržála. Když před maštalí dostala ohlávku, pyšně vztyčila hlavu. To Hnědce jako by se koupat moc nechtělo. Její hřbet nebyl tak kulatý, už při pohlázení byly na něm patrné hrboly páteře. Tu nechávali kluci pro mne. Abych se dostal na její hřbet, musel mi někdo vydatně pomoci. Inu, kluk z města! Zatímco Žanka si ze dvora vykračovala pyšně, jako by odjakživa jezdila jen Velkou Pardubickou, a chystala se do klusu, ne-li rovnou do skoků, Hnědka šla pode mnou rozvázně, unaveně, možná uvažujíc o tom, kdo tak nejistě sedí na jejím hřbetě. Ze vrat to ještě šlo, ale když se oba koně dostali na hrbolatinu kamenité cesty mezi louží a Jandíkovíc stodolou, budilo moje klátivé posezení smích doprovázejících menších kluků. Při každém koňském kroku jsem se totiž potácel ze strany na stranu, neschopen se bez sedla pořádně na koni udržet. Vašek na Žance přede mnou se mi uchichtával a já netušil, co zamýšlí.

Sotva koně sešli pod Horky na Podlázeň, pocukl opratí a Žanka se dala do klusu. Nevím, co se v koňské hlavě Hnědky zrodilo, snad chtěla dokázat, že na to má. Bez ohledu na následky se taky rozklusala. Pro mne nastalo pravé utrpení! Nechápu, jak se stalo, že jsem poskakoval v protirytmu s koňským pohybem. Dostával jsem při tom klusu do rozkroku z Hnědčina kostnatého hřbetu bolestivé údery. Křečovitě jsem se chytil koňské hřivy a přemýšlel, jak se z koně dostat dolů dřív, než spadnu. Vzpomněl jsem na cirkusáky. Ti obejmou v manéži lipicánu krk a svezou se lehce na jeho bok. Pokusil jsem se o totéž. Vzápětí jsem však visel Hnědce mezi předními nohama. S těžkým lidským náramkem na krku přestala klusat, zastavovala, až mi posledním krokem šlápla na nohu. Ještě že jsem byl obut, jinak by mi asi kopytem rozdrtila všechny kosti nártu. Nevím, co na mém kulhání bylo malým klukům k smíchu. Je nic nebolelo. Jen stará paní Štarmanová, která nedaleko pásla husy, se strchovala, jestli nemám nohu nějak polámanou.

Do rybníka se mi už v tu neděli nechtělo. Hnědku zavedl do vody Jenda Mikuleckých. Příští neděli bylo zrcadlo Švábu tmavé a špinavé. Dokonce poprchávalo, takže plavení koní se odložilo napříště...

Něco z obecní kroniky a z pamětí starších občanů

Pro ty mladé, aby věděli, jaké byly dřív pomístní názvy v obci, pro ty starší, aby si názvy osvěžili v paměti.

Katastr Horek se rozděloval na tři velké části:

1. „Na slinovatech“ (na straně jihovýchodní),
2. „Na písku“ (na straně severozápadní) a
3. „Na pasekách“ (na straně severovýchodní).

Tyto velké díly se dále dělily na menší celky, které měly vlastní pomístní jména. Začneme u rybníků. Louka mezi rybníky Velkonetřebeským a Heřmánkem byla „Na bahně“, odtoku rybníka vlevo na začátku hráze Heřmánku pod Hudečkovým kopcem se říkalo „Žbulík“ a loukám na svahu ke Švábu se říkalo „Pastvisko.“ Poli k Podšvábí se říkalo „Počvábem“, pole hned za Jandíkovými dolů bylo „Harfa“, pole u pěšiny k Tisové „Na hrubu“, vozové cestě k Vysokému Mýtu se říkalo „Voštice“, stejně tak i poli, vodoteč vlevo byla „Dolečka“. U cesty k Peklům „U rybníčka“ a „V dolcích“. Cesta k Cerekvici vedla „Červeným hliňákem“ přes „Horní drahá“ a přes „Drážky“. Po hranicích katastru odtud vlevo k Bohuňovicím se říkalo „Na hraničkách“, odtud dolů k lesu byla „Párka“ (dolík mezi odchovnou bažantů a Borem) a dál „Baláč“. V předminulém století rostly v „Párkách“ stromy a ještě ve starších dobách tam bylo místo ohraničené keří, kam se dávala mrtvá zvířata. U Pechancových bylo „Na skalce“ a obecním pastvinám - drahám - u cesty dolů do Švábenic na horním konci vsi se říkalo „Rajčůr“. Loukám mezi lesem a rybníkem k Netřebí vlevo se říkalo „Na podhájí“, lesu, dřívě bažantnici, se říkalo a říká dodnes „Vobora“. Cesta do Heřmanic k „Pazderkám“ vedla z Horek po „Podlázni“ a přilehlá pastviska - drahá - u rybníka Švábu byla „Pod podlázni“ (lazna byla pazderna). Samotná vesnice byla rozdělena na dolní konec a horní konec s „Nouzoukou“ (několik posledních chalup na horním konci). Podle pomístních jmen se i blíže určovaly osoby se stejným příjmením, tak třeba „Na pasekách“ bylo u stavení paní Fikejzové. A odtud se kdysi říkalo „pasecká Fikejzka“.

A ještě kousek ze zápisů z kroniky starosty p. Bohumila Novotného, který byl zvolen kronikářem obce dne 27. 11. 1928. Jde o opis zápisů p. J. Voříška z č. 39 od roku 1780 (hlavně o počasí).

Rok 1847: Prodal se obecní lípy a plané hrušky v „Párkách“. Za stržených 105 zlatých postaven kříž na návsi (podle dalších zápisů byl kříž postaven v roce 1849 a byl posvěcen 14. října). Mokrý rok. V máji bouřka a kroupy. Potlouklo tuze, zvláště na cerekvických kopcích. Dál text p. Voříška jako očitého svědka: „V červnu v měsíci bylo slyšet z hluboka zahřmít, ale mračna nebylo žádného k vidění, než za chvíli stal se hluk, že je k Vídni na obloze znamení způsobu litery. Znamení bylo bledé barvy, tak jako prstem psaný, avšak k literám nepodobný, jako když školák péro poprvé do ruky veme a píše.“

Marie Procházková

Ú S M Ě V Y Z J Z D

Ještě jednou bych se rád vrátil k tomuto tématu. V minulém článku jsem se zabýval osobou pana Václava Fikejze. Ale nebyl to pouze on, kdo rád tropil šprýmy, takových jemu podobných bylo více, bez rozdílu věku a pohlaví. Stačilo, aby se sešlo více pracovníků na jednom úseku, a hned někdo třeba postrádal aktovku s přesnídávkou, nebo když oblékal odloženou část svrchního oděvu, našel dobře zavázaný rukáv, mazacím tukem potřené násady u ručního nářadí nebo natřené okruží volantu či hlavice řadicí páky, to bývaly šprýmy, nad kterými se již nikdo nepozastavil. Natolik jsme se všichni dobře znali, že každý věděl, co si může ke komu dovolit, jakou má kdo hranici únosnosti. Mállokdy se stávalo, že by se někdo příliš urazil, a když, tak na to hodně brzy zapomněl. Já bych dnes chtěl připomenout jednoho družstevníka, o kterém by se dalo říci, že tropit si legraci měl přímo v popisu práce. Ano, měl, poněvadž již mnoho let není mezi námi. Byl to pan Ladislav Bečička z čp. 23.

Zemědělská usedlost čp. 23 stávala v místech, kde dnes bydlí pan Jaroslav Vnenčák (čp. 57). Usedlost vlastně Láďovi vůbec nepatřila. Majitelem byl jeho bratr pan Václav Bečička, jeho majetkem zůstala i po založení družstva, ale členem družstva se stal Láďa. Dlouho pracoval u stavební čtyry jako přidavač, později, když stavebních prací ubylo, v rostlinné výrobě a po odchodu pana Václava Záleského do důchodu po něm přebral sklad obilí a krmiv. Nevím, kdo, kdy a jak na toto jméno přišel, Láďa totiž již někdy v klukovských letech získal přezdívku Kunik. Přezdívky na Horkách je možno rozdělit do dvou skupin. Ty první, s dlouhodobější tradicí, sloužily k rozeznání obydlí, v nichž bydleli lidé se stejným příjmením. Tak například byl *Horák dolní*, *Horák Vodrybnicej*, *Fikejz Studynka*, *Fikejz Putickej*, *Fikejzová* nebo také *Fikejzka Křížovská* a podobně. Ty druhé, ty patřily jednotlivým fyzickým osobám a vyjadřovaly jejich způsob života, záliby, návyky a podobně. Vznikaly a

zanikaly s každou generací. Myslím, že to nebude nikterak přehnané, když řeknu, že snad každý druhý z nás byl nějakou přezdívkou poctěn. Já jsem například slyšel na jméno *Sešívanej* a bylo by asi zcela zbytečné, abych vysvětloval proč.

Ale vraťme se k Láďovi. Objekt čp. 23 byl již ve velmi zchátralém stavu a jeho oprava byla téměř nemožná. Láďa se tedy rozhodl pro obydlí nové. Ve stodole za bývalou školou, kde dnes bydlí pan Jan Borovec, si zadaptoval dvě obytné místnosti s úmyslem ve stavbě pokračovat. K tomu již bohužel nedošlo. Láďa, přestože nebyl hudebníkem, měl hudbu rád, zvláště pak tu naši českou lidovku. Doma měl velký gramofonový archiv a z oken jeho příbytku vždy večer nebo o víkendu zaznívaly oblíbené melodie autorů, jakými byli Vejvoda, Vacek, Poncar, Valdauf a jiní. Další jeho zálibou byly výbušniny všeho druhu. Jako vojenský pyrotechnik se zúčastnil odminování Dukelského průsmyku, zde měl možnost poznat různé druhy vojenské munice a zacházet s ní. Vzpomínám, jak jeden soused našel doma ještě z války nevybuchlý ruční granát. Na co by obtěžoval policii, tehdy ještě SNB, kteří by stejně museli pyrotechnika shánět, když odborník byl v obci. Láďa granát rychle omrkl a bez dlouhého váhání vstrčil do kapsy. Na dotaz, zda nemá obavy o kapsu, jen ledabyle mávl rukou. Granát potom v poli odpálil. Předseda se prý divil, kde se tam vzalo vypálené kolo, když si nebyl vědom žádné bouře s úderem blesku. V mladších letech také trochu rekreačně sportoval, na rybníce hokej, na školním hřišti kopanou nebo odbíjenou. V pokročilejším věku se upnul na sportovní fandovství. Jeho oblíbeným sportovním klubem se stal hokejový celek tehdejší Rudé hvězdy Brno. Vzpomínám, jak ještě v mladších letech spolu s jedním horeckým občanem se v zimě vydali na motocyklu na ligový zápas do Brna. Přesto, že neměli zajištěné vstupenky, se na stadión dostali. Měli holt, jak se říká, štěstí. Zásluhou fandovství se stával terčem nárážek nás, kteří jsme naopak fandili jiným klubům. Zvláště pak později, když se usídlil ve skladu, míval vždy ráno při příchodu do práce v případě prohry *komety* brankové skóre napsané na vratech skladu. Tuto nástěnku jsem měl převážně na starosti já a musím se pochlubit, že jsem se o ni staral opravdu pečlivě.

Láďa byl člověk společenský. Měl rád veselou společnost a společenským životem také žil. Nebyl žádným frajerem, nad nikoho se nikterak nevyvyšoval, byl dobrým kamarádem. Byl také veřejně činný, několik let zastával funkci jednatele tehdejšího protipožárního sboru a obzvláště velkou aktivitu projevoval při pořádání zábav v hájence. Velkou jeho zálibou bylo ale šprýmaření, jak jsem se o tom zmínil již v úvodu článku. Jakmile měl sebemenší možnost někomu něco provést, tak ani na vteřinu nezaváhal. Samozřejmě že jsme mu to patřičně opláceli. Láďa byl ale klidřas. Když mu například někdo při šrotování zacpal odvod vzduchu od ciklonu nebo když mu kamarádi při čištění zacpali

přívod obilí, nikdy se nerozzlobil, tvářil se, jako by se nic nestalo, ale při nejbližší vhodné příležitosti to zase oplatil. Jednou se ale Láďa opravdu rozhněval, a to bylo tehdy, když se prováděly meliorace.

Meliorace pozemků se v družstvu začaly provádět v roce 1960. Tehdy se meliorovala pole po levé straně silnice směrem k Cerekvici od bývalých Jasánků. Přestože se práce prováděly ručně, bylo dílo velice brzy hotovo. Ono totiž bylo za kompletní provedení, to jest vybrání kanálu, uložení potrubí a zahrnutí od 20 m hlavníku 100 Kčs a od téže délky křídla 80 Kčs. Současné generaci se to asi bude zdát směšné, ale tehdy proti výplatám z družstva, které připomínaly spíše almužnu nežli mzdu, to byl nádherný výdělek. Není proto divu, že se nám tato práce zalíbila, a tak nás několik ještě odešlo za tímto výdělkem do Chotěšin. V příštím roce se prováděla meliorace také vlevo od silnice k Cerekvici na pozemcích za lesíkem. Tehdy jsme zase vypomáhali v Újezdci. To byly ale poslední práce, které se prováděly ručně. V roce 1964 se odvodňovala luka za Jandíkovými, na Pastvisku. Tato meliorace byla více méně nařízena. Družstvo o ni nemělo zájem, protože podle starých usedlíků v minulosti veškeré pokusy o odvodnění skončily neúspěšně. Soudruzi za úřednickými stoly tomu ale rozuměli mnohem lépe, a tak byly i s kořeny vytrhány olše, které zde již zase rostou, a provedena meliorace, která neplní svůj účel. Tu ale již prováděl stroj, který veškeré práce obstaral sám. Jediné, co bylo zapotřebí provést ručně, byly přípoje na hlavník. Touto prací byl pověřen právě Láďa Bečička. On si ji vlastně na úsekářovi vyžádal. Domníval se totiž, že nežli stroj projede křídlo, nebude problém v klidu mu připravit další spoj a v klidu vykouřit cigaretu. Opak byl ale pravdou. Stroj Láďovi šlapal na paty a on měl co dělat, aby mu stačil. Po dokončení strojní práce zbyly nějaké ruční dodělávky v místech, kam mechanizace nemohla, a tak když Láďu nikdo nehonil, tak si práci spíše šetřil. Bývalo zvykem, že když nebyla práce v poli a neprováděla se doprava, tak se vykonávaly přípravné nebo úklidové práce ve středisku a chodívali jsme na přesnídávku do hostince. A právě tak tomu bylo i toho osudového dne. Několik se nás sešlo ve výčepu a někdo se sháněl po Láďovi. Mállokdy se stávalo, aby on měl absenci v hospodě. Někdo jiný na to říká, že je *zalezlejší* na Pastvisku v kanále, takže se přece nebude obtěžovat s *vylejzáním*. Načež jsem se ujal slova já a říkám, že v tom případě by neškodilo pustit mu tam vodu z louže a vytopit ho. Ještě jsme chvíli seděli, žádný z nás nic nezaregistroval, a když jsme se hodlali zvednout, tak se náhle otevřely dveře, v nich se objevil mastníkem olepený Láďa a nevybíravými slovy se na nás osopil, kdo že jsme mu tam pustili tu vodu. Koukali jsme jeden na druhého, žádný z nás se k tomu nehlásil, načež Láďa ještě utrousil několik nepublikovatelných výrazů na naše hlavy, práskl dveřmi a odešel. Zasmáli jsme se tomu a odešli od práce. Druhého dne si na to již nikdo z nás

nevzpomněl. To jsme ale neměli tušení, že právě druhý den bude mít včerejší akce svoji reprízu. Tehdy ale na nás nepřišel zablácený Láďa, ale předseda družstva, kterému si Láďa šel postěžovat. Situace se poněkud opakovala, žádný z nás se k tomu zase nehlásil. Načež předseda řekl, ať jste to udělal kdokoliv, ať to byl třeba náš Janek, což jsem měl být pochopitelně já, tak to koukejte dát do pořádku. No, *naš Janek* to tehdy nebyl. Teprve po odchodu předsedy se skutečný viník zvedl a šel to dát do pořádku a já doufám, že se na mne paní Anička Mikulecká ze Sloupnice nebude příliš hněvat, vždyť ona také nikdy u žádných legrace nechyběla, když to na Pepka, jejího manžela, prozradím, že to byl právě on, který tento ne příliš moudrý nápad realizoval a Láďu vyvedl z míry. Od té doby se říkalo, že na Láďu platí jedině Mikulecký a louž. Možná, že se bude zdát, že to byl příliš krutý žert. Možná. Ale já se domnívám, že každý, kdo Láďu znal, mi dá zapravdu, že kdyby v tom kanále byl kdokoliv jiný z nás, obzvlášť kdyby se tak jednalo o moji osobu, tak to by již nikdo nemusel Láďovi radit, že je zapotřebí mě vytopit, ani by na to nešel někoho jednat, ale s velkou chutí by to provedl sám. A tak, když se na to podíváme zase z této stránky, ono to zase tak příliš kruté nebylo.

A ještě bych se chtěl zmínit o jednom kousku, který jsme Láďovi vyvedli. Láďa se tentokrát neurazil, ale my jsme za to stejně uznání nedostali. To bylo tehdy, když Láďa zabíjel prase. Pokud si vzpomínám, tak Láďovo hospodářství sestávalo z chovu králíků a domácího vepře. Jak mu dupali králíci? Asi dobře. Co mu ale šlo velice dobře, to byli právě ti vepřící. Nemohu říci, že by chov domácího zvířectva byl jeho nejoblíbenějším koníčkem, ale každý jeho masopustník byl výstavní kousek. A tak jednou, když Láďa hodlal sklízetí výsledky svého chovatelského úsilí formou domácí zabíjačky, tak se několik z nás rozhodlo, že mu čuníka skováme. Realizace tohoto nápadu nebyla nikterak obtížná. Věděli jsme, že Láďa večer před masopustem půjde do Českých Heřmanic do spořitelny si vyzvednout finanční hotovost. Bylo vyloučeno, aby při zpáteční cestě s penězi v kapse se opomněl zastavit v hostinci u Eliášů. Rovněž bylo jisté, že domu příliš spěchat nebude. On totiž Láďa výčepní hodiny důsledně dodržoval, a že by, až se pozdě večer již za tmy navrátí, šel ještě kontrolovat stav svého hospodářství, to bylo také nepravděpodobné. A tak se stačilo domluvit s nedalekou sousedkou, která ochotně propůjčila uprázdněný chlívěk, a za malou chvíli již se čuník seznamoval s novým obydlím. Ráno jsme pak vyhlíželi, jak od Láďova příbytku směrem k jeho farmě vykročili tři lidé. Láďa, jeho bratr Václav a řezník pan Ladislav Kulhavý z Bohuňovic. Jak se tvářili nad prázdným chlívkem, to žádný z nás neviděl, zato jsme ale viděli, jak se vydali po stopě, kterou jsme ve sněhu zanechali, a velice brzy jeho dočasný azyl našli. Samozřejmě že jsme nenechali kamaráda ve štychu a všichni jsme se tam sešli a dali vše do pořádku. Láďa se tehdy

nerozzlobil, nešel si stěžovat, žádného předsedu na nás neposlal, přijal to jako žert. Jako žert, i když s určitými rozpaky to také přijal jeho bratr Václav. Komu se to ale nelíbilo, to byl řezník pan Kulhavý. Ten nám tehdy doslova řekl: „Chlapi, jak jste starý, tak nemáte rozum, takle veliké prase někam štorcovat. Copak by jste si asi tak počali, kdyby ho při tom klepla Pepka.“ No, museli jsme mu dát zkroušeně zapravdu. Nechali jsme se až příliš unést myšlenkou provést Láďovi něco originálního, něco, co tu ještě nebylo, a tuto možnost jsme si nepřipustili. Jak by v tom případě celý žert skončil, hrůza pomyslet. A já dnes, po letech, si kladu otázku... Kdy je člověk v tom věku, kdy si může o sobě říci, že dokáže důsledky svého jednání domyslet do nejmenších podrobností? Když si tak vzpomenu ještě na klukovská léta anebo i ta pozdější, kdy jsme naslouchali vyprávění těch našich předků, o jednu až dvě generace starších, jak oni vzpomínali na kousky, které si navzájem prováděli, tak musím říci, že snad až na tu prasečí skovávanou se od těch našich příliš nelišily. Pamatuji, jak jednou v místním hostinci jeden občan ze sousední vesnice také vzpomínal na léta, kdy jako klempířský učeň v Brandýse nad Orlicí s nějakým Láďou Morávkovým z Horek, který se tam zase učil kovářem, jaké spolu také vyváděli kousky, a tak jsem se na svého strýce dozvěděl věci, které by mi on sám asi nikdy nesvěřil. Co k tomu říci. Snad by se to nechalo uzavřít parafrází na známý biblický citát: „Kdos moudrý, sud!“

Láďa již dávno není mezi námi. Bylo mu něco málo přes padesát let, když jsme jej vyprovodili na ten hřbitůvek mezi Českými Heřmanicemi a Horkami. S Láďovým odchodem také začaly všechny tyto žertíky ustávat. Že by tím, že odešel hlavní iniciátor? Možná. Ale postupně odcházeli také ti dříve narození, a počínání nás, kteří jsme postupně zaujímali jejich místa, sledovali ze zorného úhlu věčnosti. S úbytkem pracovníků nastaly problémy, družstvo již nebylo samostatným objektem, ale stávalo se postupně součástí vyšších celků, postupně ztrácelo charakter družstva a jak se více přibližovalo socialistickému podniku, měnil se vztah družstevníků k družstvu a tím také k práci a prostor pro nějaké legrácky se postupně zužoval, až zanikl docela. Měnily se také mezilidské vztahy. Já si nedovedu představit, jak by se asi dnes tvářil majitel vykrmeného masopustníka, kdyby mu den před zabíjačkou změnil místo svého trvalého pobytu. Dost možná, že by to v některém případě řešila i česká policie. No a jak to bylo s námi? Že by, jak nám čas vršil léta, že bychom se s nimi stávali moudřejší a uvážlivější? Asi ano. Ale že by to bylo vždy úměrné věku, o tom mám určité pochybnosti.

Požehnané vánoce a hodně optimismu do nového roku, roku Evropské unie, přeje všem čtenářům

Jan Morávek

Místní samospráva do Josefínských reforem

Milan Novotný

Vrchnost vykonávala svá práva nad horeckými poddanými prostřednictvím svých panských úředníků a místní samosprávy. V jejím čele stál rychtář, jmenovaný vrchnostenským úřadem, k ruce mu byli konšelé. První zmínka o horeckém rychtáři pochází již z r. 1548. Seznam všech horeckých rychtářů do r. 1783, které se podařilo z historických pramenů zjistit, je uveden na konci článku. Horecká rychta nebyla ani svobodná ani dědičná. Svého rychtáře měla každá ves na zámeckém panství litomyšlském, kam Horky spadaly v letech 1699 - 1848, obdobně tomu bylo snad i na panství brandýském, kam Horky patřily v l. 1547 - 1699. Svobodné rychty byly na Litomyšlsku jen v patnácti vsích, z těchto některé i v sousedství Horek - v obcích Cerekvice a Hrušová.

Rychtářům náležela péče o obecní hospodářství a písemnosti, vybírali pro vrchnost poddanské dávky, byly jim svěřeny též záležitosti kontribučenské (daňové), čelední, policejní a další. Dostavovali se pravidelně ke správci (hejtmanovi) panství, kde podávali zprávy o pořádku ve vsi a přijímali nařízení vrchnosti a vyhlášky státních úřadů. Spíše než zástupci poddanské vsi se tak z nich fakticky stávali nižší úředníci panství. Závažnější záležitosti se řešily jednou ročně na shromáždění obce o tzv. výročním soudu.

Horecký rychtář a konšelé měli významnou úlohu při zápisech do gruntovních knih. Dosvědčovali vyplacení gruntovních peněz či jejich prodej, vyplacení závdavku či vydání svatební výbavy, přebírali do úschovy splácené gruntovní peníze za nepřítomné nápadníky, zastupovali sirotky při prodeji usedlostí, skupovali gruntovní peníze pro obec či sirotky. Byli též svědky odkazů učiněných na smrtelné posteli.

Rychtáři byli tedy považováni za osoby velmi důvěryhodné a vážené. Dokládá to mimo jiné i fakt, že oni sami i jejich manželky (rychtářky) byli velmi často zváni jako kmotři ke křtům či svědci na svatby. Vrchnost do funkce rychtáře vybírala konkrétního muže jistě s ohledem na jeho osobní schopnosti a přirozený respekt, kterému se těšil v obci. Šlo vždy o hospodáře s vlastní usedlostí, aniž by přitom záleželo na její velikosti. Jmenování byli již zkušené muži ve věku většinou nad čtyřicet let, funkci zastávali dlouhodobě několik roků za sebou. Někdy byl úřad rychtáře spojen i s funkcí jinou, např. rybníčního hajného či poklasného (ten dozíral na svážení, mláčení, uskladnění a prodej obilí). Díky zastávaným funkcím bylo takovým rychtářům odpuštěno vykonávání roboty.

Jak bylo poznamenáno již výše, působili v místní správě vedle rychtáře i konšelé. Poprvé jsou na Horkách připomínáni r. 1578. Ačkoliv se o nich

gruntovní knihy často zmiňují, ani jednoho neuvádějí jménem. Konšelů bylo v obci zpravidla více, jejich počet se jistě řídil velikostí vsi.

K ruce horeckému rychtáři byl též pořádník (zmiňován 1694, 1697, 1698) či slouha (1741, 1750, 1755). Jeho úkolem bylo nejspíše vyřizování rychtářových vzkazů po jednotlivých domech ve vsi či docházení na zámeckou vrchnostenskou kancelář pro úřední nařízení. Dalším jakýmsi obecním zřízencem byl pastýř stáda (zmiňován 1698, 1777 - 1781), jenž zajišťoval společnou pastvu dobytka na obecních pastvinách, které se nacházely zpravidla podél cest vedoucích do sousedních obcí, a na úhorech a porostlinách. Obydlím pořádníka, slouhy či pastýře byla tzv. obecní pastouška, která plnila též funkci zaopatřovacího ústavu obce. Bydleli zde ti sociálně nejslabší obyvatelé. Tak například r. 1774 v pastoušce zemřel toulavý žebrák Jan Kulhavý, narozený na Horkách r. 1730. Tato pastouška stávala nedaleko dnešního čp. 46.

Seznam známých horeckých rychtářů do r. 1783

rok zmínky	jméno	držel usedlost
1548	Pavel	
1616	Petr Fejt, původem z Kaliště († 1624/1625)	čp. 8, selskou
1647	Jan	
1652, 1654, 1661	Václav Škeřík (* cca 1605, † př. 28. 10. 1667)	čp. 15 a čp. 37, obě chalupnické
1668 - 1671, 1674	Jakub Hajný (* cca 1626)	čp. 9, chalupnickou
1677, 1679, 1681, 1686, 1692, 1695	Václav Samek, pův. ze Sloupnice (* cca 1630, † 22. 7. 1710)	čp. 15, chalupnickou
1746	Mikuláš Bečička (* cca 1689, † 27. 3. 1759)	čp. 27, zahradnickou
1755	Jan Dostál (* cca 1702, † 25. 3. 1772)	čp. 17, zahradnickou
1770, 1774	Václav Dostál (* 18. 6. 1737, † 25. 3. 1779)	čp. 17, zahradnickou
1775 - 1781	Jan Bečička (* 26. 11. 1722)	čp. 27, zahradnickou
1783	Jakub Kopecký (* 26. 6. 1742)	čp. 38, zahradnickou

HORECKÝ ZPRAVODAJ. Vychází třikrát ročně. Vydává Obecní úřad Horky, Horky 55, 570 01 Litomyšl, tel.: 461 633 148, e-mail: obec.horky@lit.cz, <http://sweb.cz/obec.horky> (tam též internetová verze zpravodaje). Bezplatné.